

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/1,Uroczystosc-wreczenia-Nagrody-im-Grzegorza-Jakubowskiego.html>
16.03.2026, 02:22

Uroczystość wręczenia Nagrody im. Grzegorza Jakubowskiego

09.06.2005

STANISŁAW DĄBROWA-KOSTKA Stanisław Dąbrowa-Kostka urodził się 11 października 1922 roku w Przemyślu. Do wybuchu wojny ukończył drugą klasę gimnazjalną. Od połowy sierpnia do 14 września 1939 roku w harcerskim mundurze pełnił służbę łącznika Komendy Obrony Przeciwlotniczej Przemyśl-Zasanie. W nocy z 14 na 15 września wykopał w ogródku 2 pistolety kal. 6.35 z zapasowymi magazynkami i amunicją ukryte tam 15 minut wcześniej przez swojego ojca i dyrektora gimnazjum Zygmunta Weimera. Od połowy września 1939 roku współuczestniczył w organizowaniu samodzielnej grupy konspiracyjnej, która z czasem przyjęła nazwę „Lipowica” i wkrótce objął jej dowództwo. Od wiosny 1940 roku kontynuował przerwana wojną naukę w Staatliche Handelsschule a następnie Aufbauklasse (Szkoła Handlowa i Klasa Administracji Handlowej) i równolegle na kompletach tajnego nauczania w zakresie szkoły średniej. W pierwszych miesiącach 1941 roku, po nawiązaniu kontaktu ze Związkiem Walki Zbrojnej razem Romanem Łabą „Leliwa”, pod pseudonimem „Dąbrowa” zaprzysiężony został w Placówce nr 1 Przemyśl-Zasanie, nie uzyskując jednak zgody na liczącej już wtedy ponad dwudziestu członków grupy „Lipowica”. W czerwcu 1942 roku kuzyn, inż. Kazimierz Wochański, komendant powiatowy Polskiej Organizacji Zbrojnej, powierzył mu dowództwo plutonu sformowanego ze składu „Lipowicy”, za jego zgodą zaprzysiężonej w całości do POZ. Latem 1942 roku, po maturze przeszedł na nielegalny tryb życia. W sierpniu 1942 roku po scaleniu POZ z Armią Krajową, objął dowództwo plutonu specjalnego w pionie wywiadu i kontrwywiadu Komendy Obwodu AK Przemyśl-Zasanie, którego szefem został Kazimierz Wochański „Gad”. W tym samym czasie dodatkowo pełnił jeszcze w Obwodzie m.in. funkcję szefa akcji „N” (dywersji psychologicznej wśród Niemców), p.o. oficera KiP (kolportaż i propaganda) i naczelnego redaktora dwutygodnika „Placówka”. 11 listopada 1942 roku razem z kilkunastoma podkomendnymi awansował na stopień st. Strzelca. W czasie do sierpnia 1942 do maja 1943 roku odbył konspiracyjny kurs Szkoły Podchorążych Rezerwy Piechoty, zakończony tytułem podchorążego i awansem na stopień kaprała. W lipcu 1943 roku po rozbiciu przemyskiej komendy obwodu AK przeniesiony został na stanowisko adiutanta podkarpackiego Ośrodka Kedywu (Kierownictwa Dywersji). W nocy z 5 na 6 sierpnia 1943 roku wziął udział w brawurowej akcji rozbicia więzienia w Jaśle, po której przy okazji podawania danych personalnych do wniosku awansowego i odznaczeniowego „poprawił” swój życiorys przez dopisanie 3 lat. W grudniu 1943 roku przeniesiony został na stanowisko adiutanta Kedywu Podokręg Rzeszów AK. 18 sierpnia 1944 roku po zajęciu Rzeszowa przez Sowieców, aresztowany przez NKWD zbiegł. Na rozkaz płk. Dypl. Dr Kazimierza Putka „Zwornego” zorganizował komórkę legalizacyjną (tworzącą fałszywe dokumenty) rzeszowskiego Podokręgu AK i kierował jej działalnością do końca października tegoż roku. 11 listopada 1944 roku został awansowany na stopień podporucznika. W grudniu 1944 roku po aresztowaniu płka „Zwornego” z całym sztabem podokręgu, korzystając ze starych kontaktów, zameldował się u inspektora AK Przemyśl, mjr Bronisława Wohanki „Ludwika” i pod nowym pseudonimem „Dzierżyński” objął stanowisko oficera dywersji Komendy Obwodu Przemyśl AK. 1 stycznia 1945 roku otrzymał kolejny awans oficerski na stopień porucznika. Działając w starych strukturach AK pod nowymi nazwami „Niepodległość” i Delegatura Sił Zbrojnych na Kraj, w maju 1945 roku sformował oddział partyzancki w sile kompanii i dowodził nim początkowo na terenach byłego Obwodu AK Przemyśl, a potem Obwodów Sanok i Krosno. W sierpniu na rozkaz mjra „Ludwika”

rozwiązał oddział. Z końcem września skierowany został do Krakowa na stanowisko szefa Wydziału Informacji i Bezpieczeństwa oraz dowódcy „Straży” (zbrojne zespoły ochrony WiN), będącego w początkowym stadium organizacyjnym Rejonu Zrzeszenia „Wolność i Niepodległość” (następnie „Wolność i Niezawisłość”), który obejmował całe województwo krakowskie. W październiku 1945 roku zarejestrował się w komisji ujawnieniowej AK, zatajając jednak całą swoją działalność od sierpnia 1944 roku. 5 marca 1946 roku wpadł w ubowską zasadzkę w lokalu, gdzie miał przeprowadzić kolejną odprawę powiatowych kierowników pionu informacji i bezpieczeństwa WiN-u. Po 3-miesięcznym śledztwie w krakowskiej komendzie Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego odtransportowano go do więzienia przy ul. Senackiej. 11 lipca 1946 roku wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Krakowie skazany został na 7 lat więzienia, mimo, że na podstawie znalezionych przy nim dokumentów udowodniono mu tylko działalność w organizacji „Zrzeszenie” (nie łącząc tego z WiN) od grudnia 1945 roku do marca 1946 roku. 6 sierpnia 1946 roku w kaplicy tegoż więzienia zawarł związek małżeński z Anną Stahlówną. 5 marca 1947 roku na podstawie amnestii zmniejszono mu wyrok o połowę. Więziony był w Krakowie przy ul. Senackiej i Montelupich oraz w Rawiczu i Wronkach. Po zwolnieniu w dniu 6 września 1949 roku nie dopełnił obowiązku meldowania się w Urzędzie Bezpieczeństwa Publicznego, skutkiem czego z żoną, potem jeszcze z czwórką małych dzieci, musiał wielokrotnie zmieniać miejsce zamieszkania i pracy. W roku 1950 bliżej nieokreślona komisja wojskowa odebrała mu stopień oficerski zweryfikowany po ujawnieniu. W latach 1950-1970 był m.in. księgowym w PGR, majstrem w spółdzielni produkującej zabawki, urzędnikiem MHD, kierownikiem domów wypoczynkowych „Orbis”, kierownikiem technicznym spółdzielni zabawkarskiej, projektantem zabawek i rzecznikiem prasowym spółdzielni oraz dorywczo zarabiał na życie jako plastyk i publicysta. W roku 1970 uzyskał uprawnienia emerytalne i rentę inwalidy wojennego. Angażował się społecznie m.in. w Polskim Towarzystwie Turystyczno-Krajoznawczym, Górskim Ochotniczym Pogotowiu Ratunkowym, Komisji Historycznej ZboWiD, Związku Inwalidów Wojennych, Stowarzyszeniu Żołnierzy AK. 18 października 1989 roku został zweryfikowany w stopniu kapitana, 23 lutego 1993 roku awansowany na stopień majora a 6 grudnia 2002 roku na stopień podpułkownika. Jest odznaczony m.in. Orderem Virtuti Militari V klasy, Orderem Polonia Restituta III i IV klasy, Krzyżem Walecznych, Srebrnym Krzyżem Zasługi z Mieczami, Medalem Wojska, Krzyżem Armii Krajowej i Krzyżem Partyzanckim. 5 marca 1992 roku jego wyrok z 1946 roku został unieważniony jako zupełnie bezzasadny. Korzystając z przyznanego przez sąd odszkodowania założył Fundację Studium Okręgu Krakowskiego AK. Przez cały okres PRL-u konsekwentnie bronił dobrego imienia Armii Krajowej-w czasopismach fachowych i popularnych ukazywały się dziesiątki artykułów, wydał własne książki: „W okupowanym Krakowie” Warszawa 1972, „Hitlerowskie afisze śmierci” Kraków 1983; i jako współautor: „Dynamit” Kraków 1964, „Akcja „N”” Warszawa 1973, „Rozkaz: zdobyć więzienie” Kraków 1988, „Przemysł w oczach pisarzy” Londyn 1994. Występował także na sesjach naukowych, popularyzatorskich i spotkaniach z młodzieżą. Pasją życia Stanisława Dąbrowy-Kostki pozostaje dokumentowanie historii Armii Krajowej, a szczególnie Okręgu Krakowskiego. Zgromadził ogromne prywatne archiwum i wciąż pracuje nad monografią Okręgu Krakowskiego AK.

09.06.05

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

